

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบริบทชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพื่อที่จะได้คำตอบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด มีลักษณะอย่างไร รวมทั้งการศึกษาว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด มีขั้นตอนอย่างไร เกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างไร โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีการในการศึกษา เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด เป็นกระบวนการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยม และพื้นฐานความคิดของชุมชน โดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านควนโก หมู่ที่ 6 ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ซึ่งที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาพื้นที่นี้เป็นไปตามลักษณะโครงสร้างชุมชนที่สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยศึกษาข้อมูลต่างๆจากเอกสารเกี่ยวกับ ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของคนในชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนารวมทั้งการลงพื้นที่จริงสำรวจโดยการสังเกต สอบถามและค้นข้อมูลย้อนหลังเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ลักษณะของชุมชนที่เป็นที่ตั้งของสหกรณ์ที่เลือกศึกษามีลักษณะความสัมพันธ์ของประชาชนค่อนข้างใกล้ชิดเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน การตั้งบ้านเรือนมีลักษณะการรวมกันเป็นกลุ่ม ทำให้รู้จักและสะดวกในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมดี คือ เป็นที่ราบลุ่มที่มีเนินสูง(ควน) 3 เนิน ล้อมรอบ มีแม่น้ำสายหลักไหลผ่านพื้นที่สำหรับทำการเกษตร ประชาชนมีรายได้จากการทำเกษตรเพียงพอสำหรับการเลี้ยงดูครอบครัว ส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ มีสมาชิก 162 คน ดำเนินงานด้านการผลิตยางแผ่นรมควัน โดยการรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิกแล้วนำมาแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควันโดยพนักงานของสหกรณ์ ที่ตั้งสหกรณ์ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 1 กิโลเมตร การคมนาคมสะดวก ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย มีความสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชนค่อนข้างใกล้ชิด มีปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกิจกรรมต่างๆ

2. การเข้าสู่พื้นที่ที่ศึกษา

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เลือกสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด เป็นพื้นที่ที่จะใช้ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจึงสร้างแนวคำถามที่จะใช้เป็นแนวทางการศึกษาในพื้นที่ โดยเป็นแนวคำถามที่สร้างขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ระดับลึก(Indept Interview) การสังเกตและการจดบันทึกข้อมูลภาคสนาม

การเข้าสู่พื้นที่วิจัยของผู้วิจัยเป็นไปโดยความสะดวกเนื่องจากผู้วิจัยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชนและเคยอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย รวมทั้งการขอความร่วมมือในการเข้าไปเก็บข้อมูลโดยมีการส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยแจ้งให้ทางคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทราบล่วงหน้าและแจ้งสมาชิกทราบ โดยทั่วกัน การเข้าสู่พื้นที่วิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก หมายถึง ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากสมาชิกที่เคยดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ในแต่ละช่วงการบริหาร และสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน จำนวน 8 คน ซึ่งเข้าใจพัฒนาการช่วงต่างๆของสหกรณ์เป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อมูลจากมุมมองต่างๆ ได้แก่

1. นายสำราญ ชูใหม่ ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ซึ่งดำรงตำแหน่งมาเกือบครบ 2 วาระ เวลา 4 ปี ตั้งแต่ปีบัญชี 2549-2552
2. นายนิจ เครานวล อดีตกรรมการดำเนินการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ปีบัญชี 2547-2550 ดำรงตำแหน่ง 2 วาระ 4 ปี
3. นายวิวัฒน์ เครานวล อดีตประธานกรรมการดำเนินการ ปีบัญชี 2545-2546 และพนักงานบัญชี ซึ่งรับผิดชอบงานบัญชีสหกรณ์มาตั้งแต่สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด เริ่มดำเนินการ เคยดำรงตำแหน่งประธานกรรมการดำเนินงาน 1 วาระ 2 ปี

4. นายวัฒนา เกื้อสกุล อดีตประธานกรรมการดำเนินการ ปีบัญชี 2547-2548 เคยดำรงตำแหน่งประธานกรรมการดำเนินการ 1 วาระ 2 ปี และอดีตกรรมการดำเนินการ ปีบัญชี 2545-2546, ปีบัญชี 2551-2552 ดำรงตำแหน่งกรรมการดำเนินการ 2 วาระ 4 ปี

5. นายสวัสดิ์ ชุมช่วย สมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด เป็นสมาชิกตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2539

6. นายปรีชา จันทร์พูล อดีตกรรมการดำเนินการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ปีบัญชี 2545-2546 ดำรงตำแหน่ง 1 วาระ 2 ปี

7. นายพุดพงษ์ ทองไสย อดีตกรรมการดำเนินการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ปีบัญชี 2549-2550 ดำรงตำแหน่ง 1 วาระ 2 ปี

8. นางสุนีย์ ขาวเกื้อ สมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด เป็นสมาชิกตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2539

4. การศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์และชุมชนอย่างละเอียดและครบถ้วนเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก (Indept Interview) รวมทั้งการสังเกตและจดบันทึก และการศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาบริบทชุมชนของบ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร (Documentary Studies) ได้แก่ เอกสารการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนของโครงการวิจัย โครงการสร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ท้องถิ่น แหล่งวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการสร้างชุดการเรียนการสอนและสื่อเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกสาธารณะ ความรักความหวงแหนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เอกสารรายงานการสัมมนา ประวัติศาสตร์และโบราณคดีพัทลุง ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง รวมทั้งข้อมูลในเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

2. การศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารรายงานประจำปี เอกสารแผนกลยุทธ์สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด และเอกสารข้อบังคับสหกรณ์กองทุนสวนยาง รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างผู้ให้ข้อมูลหลักคือ สมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

3. การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เป็นข้อกำหนดของสหกรณ์กองทุนสวนยางจำกัด เพื่อเป็นแนวทางในการอธิบาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์จริงในพื้นที่ที่ศึกษาจากการสัมภาษณ์ระดับลึกมาถอดเทปแบบคำต่อคำ จัดพิมพ์ข้อมูลเป็นเอกสาร โดยใช้โปรแกรม MS Word 2003 บันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์
2. นำข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วมาอ่านเพื่อทำความเข้าใจ แล้วนำข้อความในประเด็นหลักที่มีความเกี่ยวข้องกันมาจัดหมวดหมู่และแยกข้อมูลที่เกี่ยวข้องออกจากข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อสร้างข้อความเชิงวิเคราะห์ โดยการพรรณนาข้อความดังกล่าว
3. การหาข้อสรุปของข้อมูล โดยการวิเคราะห์จากข้อความที่พรรณนา ซึ่งสร้างมาจากข้อความเชิงวิเคราะห์ในขั้นการแสดงผลข้อมูล เพื่อตอบคำถามของการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย
4. การตรวจสอบข้อมูล ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อยืนยันข้อมูล นำข้อมูลไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลหลักหลายคน ถ้าได้คำตอบเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน จึงนำมาใช้เป็นผลการศึกษาที่มีความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือ

6. ระยะเวลาในการวิจัย

หลังจากที่ได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยแล้ว ผู้วิจัยใช้เวลาประมาณ 4 เดือน เพื่อดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. การเตรียมการเก็บข้อมูล โดยการสร้างแนวคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์ระดับลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการศึกษาลักษณะการสร้างคำถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามขอคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จนได้ข้อคำถามที่เหมาะสม จึงทำการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ที่ศึกษา
2. การศึกษาข้อมูลในพื้นที่ที่ศึกษา โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตและจดบันทึก
3. การวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับร่าง

4. การตรวจแก้ไข วิทยานิพนธ์หลังการให้คำแนะนำของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
5. จัดทำต้นฉบับวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์และจัดพิมพ์

7. การนำเสนอผลการวิจัย

หลังจากการจัดระเบียบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการตอบปัญหาการวิจัย อธิบายลักษณะ เงื่อนไข และกระบวนการการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด แล้วนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย
- บทที่ 4 บริบทที่เกี่ยวกับชุมชนและสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด
- บทที่ 5 กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด
- บทที่ 6 บทสรุป ข้อเสนอแนะเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา